

Številka: 350-6/2024-2 (256)
Ljubljana, dne 15. 4. 2024

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE
DIREKTORAT ZA JAVNO ZDRAVJE
Štefanova ulica 5
1000 Ljubljana

Zadeva: Konkrétne smernice z vidika vplivov na zdravje ljudi za pripravo plana Spremembe in dopolnitve Zazidalnega načrta Selo (SD ZN Selo), Mestna občina Velenje

Skladno z vašo vlogo št. 350-12/2024-2 z dne 19. 3. 2024 vam posredujemo konkretne smernice po 1. odstavku 119. člena v povezavi s 129. členom Zakona o urejanju prostora (UL RS, št. 199/21 s spremembami in dopolnitvami – ZUreP-3) za segment zdravje ljudi za pripravo plana Spremembe in dopolnitve Zazidalnega načrta Selo (SD ZN Selo), Mestna občina Velenje.

Zahtevek za izdelavo mnenja izvira iz elektronskega sporočila, ki je bil dne 15. 3. 2024 poslan iz elektronskega naslova kota.arhitekti@gmail.com na Ministrstvo za zdravje.

V pregled za izdelavo mnenja smo poleg vloge prejeli naslednjo dokumentacijo:

- Spremembe in dopolnitve Zazidalnega načrta Selo (SDZN Selo); izdelovalec: Kota arhitekti d.o.o., Koroška cesta 37a, 3320 Velenje; št. projekta: 042; datum: februar 2024.

Kot izhodišče za izdelavo mnenja smo uporabili naslednjo zakonodajo in kriterije:

- Drugi odstavek 4. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo s spremembami in dopolnitvami),
- Uredba o merilih za ocenjevanje verjetnosti pomembnejših vplivov izvedbe plana, programa, načrta ali drugega splošnega akta in njegovih sprememb na okolje v postopku celovite presoje vplivov na okolje, Ur.l. RS, št. 9/2009 in 44/22 – ZVO-2,
- Uredba o posegih v okolje, za katere je treba izvesti presojo vplivov na okolje (Uradni list RS, št. 51/14, 57/15, 26/17, 105/20 in 44/22 – ZVO-2),
- Kriteriji za ugotavljanje sprejemljivosti planov s stališča pristojnosti varovanja zdravja ljudi pred vplivi iz okolja v postopkih celovite presoje vplivov na okolje (Verzija 2), ki so objavljeni na spletni povezavi (https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZ/DOKUMENTI/Preventiva-in-skrb-za-zdravje/okolje-in-zdravje/Kriteriji_MZ_CPVO-2013.pdf).

V zvezi z izdelavo mnenja smo opravili tudi kartografski ogled lokacije. Kartografske podatke smo pregledali na naslednjih spletnih straneh:

- Atlas okolja: http://gis.arso.gov.si/atlasokolja/profile.aspx?id=Atlas_Okolja_AXL@Arso
- Atlas voda: <https://geohub.gov.si/portal/apps/webappviewer/index.html?id=f89cc3835fcd48b5a980343570e0b64e>
- GIS občin: <https://gis.iobcina.si/gisapp/login.aspx?a=velenje>
- Google zemljevidi: <https://www.google.com/maps/@46.0587008,14.5260544,13z?entry=tту>

1 ZNAČILNOSTI PLANA

a) Splošno o planu

SDZN je pripravljen z namenom spremembe namembnosti objektov iz enostanovanjskih v večstanovanjske stavbe znotraj območja zazidalnega načrta ZN – Selo, v Mestni občini Velenje.

Na predvidenem območju F znotraj območja veljavnega ZN so bile do sedaj predvidene enostanovanjske vrstne hiše. Glede na izkazane potrebe po novih stanovanjskih kapacitetah in usmeritev, ki jih narekujejo strateški razvojni dokumenti občine, podaja predlagatelj predlog za spremembe in dopolnitve veljavnega prostorskega akta - Odloka o zazidalnem načrtu Selo (Uradno prečiščeno besedilo, Uradni vestnik MOV št. 7/21) tako, da bo na predvidenem območju F, kjer so predvidene vrstne hiše mogoča gradnja sodobne večstanovanjske soseske. Na območju B, kjer je sedaj predvidena enostanovanjska stavba pa se omogoči možnost gradnje dvostanovanjske stavbe.

Območje izdelave SD ZN - območje F zajema zemljišča oziroma dele zemljišč s parc. št. 398/11, 398/12, 398/14, 399/6, 399/7, 401/3, 401/4, 401/5, 401/6, 401/16, 402/9, 402/11, 402/12, 407/1 (del), 407/4, 407/5, 407/6 (del), 407/11, 413/22, 413/24, 414/1, 414/2, 417/43, 433/26, 433/27, vse znotraj k.o. 964 - Velenje, v okvirni velikosti 1,82 ha.

Območje izdelave SD ZN - območje B zajema zemljišči s parc. št. 398/9, 395/5, obe znotraj k.o. 964 - Velenje, v okvirni velikosti 0,11 ha.

Skupaj je v območju F predvidenih 243 stanovanj in minimalno 369 parkirnih mest v skupaj devetih stolpičih s podzemnimi parkirnimi mesti v podzemnih etažah.

b) Ugotovitve v zvezi s planom

Obravnavano območje je nepozidano stavbno zemljišče, ki je del predmestnega naselja Selo pri Velenju in je del Krajevne skupnosti Konovo. Pretežno travnata površina je iz jugovzhodne smeri zamejena s Kosovelovo cesto, z ostalih strani pa jo obdaja obstoječa zazidava pretežno prostostojećih stanovanjskih hiš. Na jugovzhodnem delu je danes prosta površina zamejena z večjo proizvodno trgovsko cono in zgoščeno individualno pozidavo z manjšimi obrtnimi skladišči in delavnicami. Na južnem delu se območje dotika večje večstanovanjske cone z linijsko pozidavo večjih stanovanjskih stavb.

Obravnavano območje je dostopno preko obstoječega krožišča in lokalne ceste LC 450132 z odcepom na krajevno cesto LK 453541 - Kosovelovo ulico.

Podrobnejša namenska raba prostora je opredeljena kot SS – stanovanjske površine.

- Viri pitne vode:

Območje plana se ne nahaja na vodovarstvenem območju, prav tako na območju ali v neposredni bližini ni izdanih vodnih dovoljenj za oskrbo s pitno vodo.

SD ZN se nahaja na območju Vodnega telesa podzemnih voda SPODNJI DEL SAVINJE DO SOTLE (šifra vodnega telesa: SIVTPODV1009), ki je zaradi kraških, skraselih in razpoklinskih značilnosti prvega vodonosnika in razpoklinskih značilnosti drugega in tretjega vodonosnika izjemno ranljiv za posledice različnih virov onesnaženja, zaradi česar so lahko ogroženi vodni viri za oskrbo s pitno vodo, tudi v več deset km oddaljenih predelih.

- Poplave:

Območje plana se ne nahaja v območju poplavne nevarnosti.

- Hrup:

Območje plana ni obremenjeno s hrupom cestnega prometa (Atlas okolja – pomembne ceste) se pa približuje območju gospodarske cone (IG) za katero nimamo podatkov obremenjenosti s hrupom.

Onesnaženost zraka

Onesnaženost zraka v Velenju v zadnjem petletnem obdobju ni presegla predpisanih mejnih vrednosti¹.

- Elektromagnetna sevanja:

Obravnavano območje OPPN na več mestih prečka nizkonapetostno distribucijsko omrežje (podzemne in nadzemne izvedbe), zato je obravnavano območje vsaj deloma izpostavljeno elektromagnetnemu sevanju, ki ga ta distribucijsko omrežje povzroča.

2 PODROBNEJŠE USMERITVE ZA NAČRTOVANJE KONKRETNIH PROSTORSKIH UREDITEV

2.1 ZRAK

Zaradi zmanjšanja onesnaževanja zraka se za ogrevanje prednostno načrtuje priključevanje stavb na sisteme daljinskega ogrevanja.

Pri vseh vrstah ogrevanja imajo prednost energetski viri, ki manj onesnažujejo zrak (alternativni viri, zemeljski plin, utekočinjen naftni plin).

Na območjih stanovanj se načrtuje prepoved tistih dejavnosti, ki povzročajo emisije v zrak iz tehnoloških procesov.

Na območjih stanovanj se načrtujejo območja, kjer je dovoljen zgolj lokalni promet in dostava blaga ter tehnike za umirjanje prometa.

V fazi gradnje je treba izvajati ukrepe za preprečevanje prašenja. Smiselno naj se uporabijo določila Uredbe o preprečevanju in zmanjševanju emisije delcev iz gradbišč, Uradni list RS, št. 21/11, 197/21 in 44/22- ZVO-2.

2.2 HRUP

Preveri naj se obremenitev območja s hrupom gospodarske cone. Oceni naj se obremenjenost okolja plana s hrupom. Na podlagi te ocene ter na podlagi načrta dolgoročnega razvoja mesta na tem področju, naj se določi stopnja varstva pred hrupom.

Ob upoštevanju smernic Svetovne zdravstvene organizacije in ob upoštevanju Direktive 2002/49/ES vključno z Operativnim programom varstva pred hrupom predlagamo, da se območje uredi tako, da bo ustrezalo pogojem II. stopnje varstva pred hrupom.

¹ Kakovost zraka v Sloveniji. MOP ARSO. Ljubljana, 2023

Za vse naprave, ki bodo v novih stavbah povzročale hrupa (prezračevalne naprave ipd.) naj se zagotovi umestitev v prostor, ki ne bo moteča zaradi povzročanja hrupa v soseski.

V času gradnje naj se upošteva Uredba o mejnih vrednostih kazalcev hrupa za gradbišča. Okoliške prebivalce naj se pravočasno in natančno obvešča o poteku in trajanju najbolj hrupnih del, da se hrupu po možnosti lahko izognejo.

2.3 VODE

Prostori in mesta, kjer se bodo med gradnjo, obratovanjem in opustitvijo pretakale, skladiščile, uporabljale nevarne snovi, njihova embalaža in ostanki, vključno z začasnim skladiščenjem nevarnih odpadkov (npr. motorna goriva, olja in maziva, pesticidi) morajo biti urejeni kot zadrževalni sistem - lovilna skleda, brez odtokov, neprepustna za vodo, odporna na vse snovi, ki se v njej nahajajo, dovolj velika, da zajame vso morebiti razlito ali razsuto količino snovi oziroma tekočin. V smislu zadrževalnega sistema oziroma lovilne skleda je treba varovati tudi pokrite prometne površine in garaže, zlasti najnižje etaže podzemnih garaž.

V enakem smislu zadrževalnega sistema je treba zagotoviti tudi zajem požarnih voda, kadar obstaja kakršna koli verjetnost onesnaženja požarnih voda (posledično tudi površinskih in podzemnih voda ter tal) z nevarnimi snovmi.

Prometne ceste, manipulativne in intervencijske površine in površine mirujočega prometa (npr. parkirišča) morajo biti utrjene, odvajanje onesnaženih padavinskih odpadnih voda s teh površin mora biti urejeno preko zadrževalnikov, usedalnikov, lovilnikov olj.

2.4 SVETLOBNO ONESNAŽEVANJE

Razsvetljava cest in javnih površin, poslovnih stavb, ustanov, fasad, naj se načrtuje tako, da osvetljenost, ki jo povzroča na oknih varovanih prostorov, ne bo presega mejnih vrednosti, ki so za tovrstne prostore predpisane v skladu s predpisom, ki ureja svetlobno onesnaževanje.

2.5 ELEKTROMAGNETNA SEVANAJA (EMS)

Nove stanovanjske stavbe se naj umeščajo v prostor tako, da bodo čim bolj oddaljene od nizkofrekvenčnih virov elektromagnetnega sevanja (podzemne in nadzemne izvedbe)). Nove stanovanjske stavbe naj se ne umešča v koridorje varovalnega pasu elektroenergetskega omrežja (podzemne in nadzemne izvedbe). Zaradi zaščite zdravja ljudi mora biti minimalen odmik teh stavb od virov EMS najmanj tolikšen, da mejne vrednosti za nizkofrekvenčne vire elektromagnetnega sevanja, ki veljajo za I. območje varstva pred EMS kot jih določa pripadajoči predpis, ki ureja elektromagnetno sevanje v naravnem in življenjskem okolju, ne bodo presežene.

Glede na rezultate epidemioloških študij, katere nakazujejo povezavo z otroško levkemijo pri vrednostih magnetnega polja nad 0,3 oz 0,4 μT pa kot strokovnjaki priporočamo, da so odmik teh stavb od virov EMS najmanj tolikšne, da so vrednosti pod zgoraj navedenimi. Ne glede na to, kolikšen minimalen odmik je določen, ta odmik ne sme biti manjši kot znaša varovalni pas sistemov elektrike določen z Energetskim zakonom – EZ-1 (Uradni list RS, št. 17/14).

2.6 OSONČENOST

Območja stanovanj se v zvezi z osončenjem načrtuje tako, da so za stanovanjske stavbe izpolnjene zahteve iz slovenskega standarda, ki ureja svetlobo v notranjih prostorih². Ta med drugim navaja, da naj ima v stanovanju vsaj en bivalni prostor osončenje, ki na sredi okna tega prostora traja štiri ure dnevno.

² SIST DIN 5034-1:1997 Dnevna svetloba v notranjih prostorih - Splošne zahteve

Območja stanovanj se načrtuje tudi tako, da je osončenost stanovanjskih stavb zagotovljena najmanj v obsegu kot ga zahteva tehnična smernica, ki ureja učinkovito rabo energije v stavbah³. Smernica med drugim zahteva, da mora biti sončnemu sevanju izpostavljena površina zunanje ovojne stavbe osončena od povprečne višine 1 m nad terenom navzgor, v času:

- zimskega solsticija (21. 12.) najmanj 2 uri, upošteva se horizontalna projekcija vpadnega kota sonca v območju $\pm 30^\circ$ odstopanja od smeri jug,
- ekvinokcija (21. 03. in 23. 09.), najmanj 4 ure, upošteva se horizontalna projekcija vpadnega kota sonca v območju $\pm 60^\circ$ odstopanja od smeri jug,
- poletnega solsticija (21. 06.) najmanj 6 ur, upošteva se horizontalna projekcija vpadnega kota sonca v območju $\pm 110^\circ$ odstopanja od smeri jug.

2.7 PRILAGAJANJE POTREBAM INVALIDOV IN STAREJŠIH

Določen delež (npr. 10 %) novih stanovanj se načrtuje tako, da so stanovanja dostopna z invalidskimi vozički ali, da jih je možno enostavno tako preurediti.

Večnadstropni stanovanjski objekti se načrtujejo tako, da je vsako nadstropje dosegljivo z dvigalom zadostne velikosti, da lahko sprejme voziček prve pomoči.

Območja stanovanj se načrtujejo tako, da je omogočen lahek dostop do trgovin z živili.

2.8 PRILAGAJANJE PODNEBNIM SPREMEMBAM

Za prilagajanje podnebnim spremembam se načrtuje:

Obvladovanje visokih temperatur

a) Ukrepi na nivoju stanovanjskih območij:

- Mreža zelenih koridorjev, manjših odprtih površin, obcestnih dreves ter zelenih streh in sten, ki imajo učinek evaporativnega hlajenja in nudijo senco hišam;
- Načrtovanje ribnikov, javnih kopališč in privatnih bazenov za kopanje, fontan;
- Orientacija stavb in ulic na način, da zmanjšujejo akumulacijo sončne toplote in omogočajo boljšo prevetrenost tudi z lahnim vetrom;
- Načrtovanje »hladnih materialov« za utrjevanje cest in velikih parkirišč, da se poveča refleksija sončnih žarkov (treba pa je upoštevati problem bleščanja) ali načrtovanje materialov, ki povečajo permeabilnost padavin v tla, kar poveča učinek hlajenja zaradi evaporacije;
- Načrtovanje mreže »hladnih« streh iz svetlo obarvanih materialov, ki zmanjšujejo akumulacijo sončne toplote in zmanjšujejo potrebo po dodatnem mehanskem hlajenju.

b) Ukrepi na nivoju stavb

- Zasaditve, ki senčijo stavbe in napredne zasteklitve, ki zmanjšujejo akumulacijo sončne toplote;
- Načrtovanje uporabe materialov, ki preprečujejo penetracijo toplote vključno z uporabo »hladnih« gradbenih materialov ter zelenih streh in zelenih sten;
- Načrtovanje inovativne uporabe vode za hlajenje vključno z uporabo talne in površinske vode;
- Načrtovanje mehanskega hlajenja vključno s toplotnimi izmenjevalci in klasičnimi klima napravami;
- Načrtovanje pokritih pločnikov (arkad), ki nudijo senco in zaščito pred padavinami.

c) Drugi splošni ukrepi

- Na vseh javnih površinah predvsem pa na območjih centralnih dejavnosti, zelenicah, parkih in površinah namenjenih športu in rekreaciji, se načrtujejo pitniki.

³ Tehnična smernica TSG-1-004:2010 Učinkovita raba energije

Ukrepi za obvladovanje poplavnega vala ob močnih nalivih

- Načrtovanje prostorov za razlivanje in začasno zadrževanje koničnega odtoka ob nalivih npr. območja zelenih površin, večja parkirišča, športna igrišča;
- Preusmerjanje površinskega koničnega odtoka od občutljivih objektov;
- Načrtovanje sonaravnih sistemov za odvodnjavanje kot npr. porozne utrjene površine, peščene in zatravljene površine, ponikovalne površine v parkih in na drugih zelenih površinah;
- Uporaba zelenih površin in zelenih streh za zmanjšanje in upočasnitev površinskega odtoka;
- Načrtovanje smeri površinskega koničnega odtoka, da voda pri močnem naliivu lahko odteče brez da bi ogrozila ranljiva območja kot so npr. območja stanovanj in objekti večje občutljivosti (vrtci, šole in druge vzgojno varstvene ustanove, bolnišnice in druge zdravstvene ustanove, domovi za starejše, zdravilišča).

Ukrepi za upravljanje z zalogami vode

- Načrtovanje uporabe očiščene odpadne vode za zalivanje, namakanje in za splakovanje stranišč;
- Načrtovanje uporabe neonesnažene padavinske odpadne vode s streh za splakovanje stranišč in za rabo za zalivanje in namakanje;
- Podzemno skladiščenje padavinske odpadne vode za uporabo (zalivanje, namakanje) v sušnih obdobjih (evaporativno hlajenje).

2.9 TLA

V zvezi z zemeljskimi izkopi je treba je treba upoštevati določila predpisa, ki ureja obremenjevanje tal z vnašanjem odpadkov (Uredba o obremenjevanju tal z vnašanjem odpadkov, UL RS, št. 34/08, 61/11 in 44/22 – ZVO-2).

Otroška igrišča

V primeru, da bodo na območju obravnavanega OPPN umeščena otroška igrišča, je treba pred njihovo ureditvijo ugotoviti stopnjo onesnaženosti tal in zagotoviti, da bodo tla na območju otroških igrišč ustrezala kriterijem kot jih za otroška igrišča predpisuje Uredba o merilih za ugotavljanje stopnje obremenjenosti okolja zaradi onesnaženosti tal z nevarnimi snovmi (Uradni list RS, št. 7/19 in 44/22 – ZVO-2).

V primeru, da bo na območju predvidenem za otroška igrišča ugotovljena prekomerna onesnaženost tal, je treba za ureditev igrišča smiselno uporabiti določila Odloka o določitvi otroškega igrišča v vrtcu Anice Černejeve – Enota Mavrica in otroškega igrišča v vrtcu Zarja – Enota Ringa raja v Mestni občini Celje za degradirano okolje in o programu ukrepov za izboljšanje kakovosti tal na teh območjih (Uradni list RS, št. 53/19 in 44/22- ZVO-2).

2.10 ZELENE POVRŠINE IN ZAŠČITA PRED UV

Zelene površine je treba načrtovati tako, da omogočajo zdrav življenjski slog in krepitev zdravja ter zagotavlja senco. V okviru obravnavanega plana je v ta namen treba na primeren način načrtovati:

- a) Zelene površine v stanovanjskih območjih
 - Zelene površine v območjih s pretežno eno- in dvostanovanjskimi stavbami
 - Zelene površine v območjih s pretežno večstanovanjskimi stavbami
- b) Zelene površine v povezavi s prometnimi ureditvami
 - Ureditve stanovanjskih ulic
 - Ureditve parkirišč

Podrobnejši napotki za načrtovanje so dosegljivi na spletni povezavi

<https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Prostorski-red/zeleni-sistem.pdf>

Pri načrtovanju zelenih površin je treba upoštevati tudi priročnik za načrtovanje zelenih površin za spodbujanje telesne dejavnosti in zdravega življenjskega sloga Ven za zdravje, dosegljiv na spletni povezavi <https://www.dobertekslovenija.si/wp-content/uploads/2020/02/Ven-za-zdravje-priro%C4%8Dnik.pdf>.

Pripravili:

Andrej Uršič, univ. dipl. biol.

ANDREJ
URŠIČ

Digitalno podpisal
ANDREJ URŠIČ
Datum: 2024.04.15
07:37:08 +02'00'

dr. Sonja Jeram, univ. dipl. biol.

SONJA
JERAM

Digitally signed by
SONJA JERAM
Date: 2024.04.15
07:49:42 +02'00'

Maša Ceglar, mag. san. inž.

MAŠA
CEGLAR

Digitally signed
by MAŠA CEGLAR
Date: 2024.04.15
07:43:50 +02'00'

za Leon Žaberl, univ. dipl. ing. kem. teh.

ANDREJ
URŠIČ

Digitalno podpisal
ANDREJ URŠIČ
Datum: 2024.04.15
07:37:26 +02'00'

Predstojnica
za Nina Pirnat, dr. med.
spec. epid. in javnega zdravja

V vednost:

- naslov
- arhiv, tu

URŠKA
BLAZNIK

Digitally signed by
URŠKA BLAZNIK
Date: 2024.04.15
08:02:36 +02'00'

